

Mykolas Antanaitis

(1883–1965)

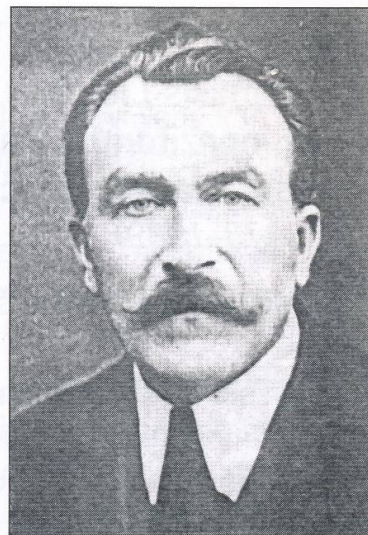
Pirmasis Pajstrio bažnyčios vargonininkas buvo Mykolas Antanaitis, gimęs ūkininkų šeimoje 1883 m. rugsėjo 9 d. Panevėžio apskr., Krekenavos valsč., Orelių kaime. Iš devynių vaikų jis buvo jauniausias. Tėvai pasižymėjo darbštumu, sumanumu, tvarkingumu, todėl ir vaikus iš pat mažens mokė darbštumo. Mykoliuką leido į Krekenavos pradinę mokyklą, kurią jis sėkmingai baigė.

Tėvams mirus, broliai Adomas ir Liudvikas 1900 metais septyniolikametį Mykolą nusprendė mokyti vargonininku pas gerą ir muzikalų Panevėžio vargonininką Juozą Birmontą. Pas J. Birmontą dažnai užsukdavo benamis, rusų valdžios persekiojamas kun. S. Stakelė, žmonių „advokatu“ vadinamas. Jis aprūpindavo J. Antanaitį ir kitus jaunuolius lietuviškomis knygomis.

1902 m. M. Antanaitis mokytis persikėlė į Krekenavą pas naują vargonininką Žuką. Gabus mokinys jau galėjo savarankiškai groti vargonais, grojo bažnyčioje, mokėsi diriguoti chorui.

1905 m. M. Antanaitis gavo pirmą vargonininko vietą Baisiogaloje. Bet vargonininku likti visam gyvenimui nenorėjo ir ruošėsi keturių klasių egzaminams, kuriuos sėkmingai išlaikė. „Saulės“ draugija Kaune įsteigė mokytojams ruošti pedagoginius kursus, į kuriuos 1908 metų rudenį įtraukiamas ir M. Antanaitis. 1911 m. jis baigė „Saulės“ kursus ir įgijo pradžios mokyklos mokytojo specialybę. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, vokiečiams artinantis prie Kauno, M. Antanaitis pasitraukė į Panevėžio apskrities rusų valdžios išlaikomą Pajstrio dviejų klasių mokyklą.

Rusų administracijos pareigūnai, su kuriais lietuviams mokytojams tekdavo susidurti, žiūrėdavo ir sekėdavo, kad mokytojai dirbtų tik tiesioginį darbą mokykloje, nesikištų į politiką. Politika laikė ir lietuvišką visuomeninę veiklą. Bet M. Antanaitis nepaisė draudimo ir šalia mokyklos darbo buvo bažnyčios vargonininkas ir suorganizavo lietuvišką chorą. Su kun. J. Tilvyčiu Pajstryje Antanaitis ruošdavo pavasarininkų vakarėlius, gegužines, kuriose gražiai skambėdavo M. Antanaičio choro atliekamos dainos. J. Tilvyčio eilėraštis „Ir sveikinam rytų tautas atgimimo“ vėliau tapo ateitininkų himnu. Pajstryje Mykolas Antanaitis tedirbo vienerius metus. 1915 m. buvo įsakyta valdiškų įstaigų tarnautojams ir mokytojams evakuotis į Rusijos gilumą. Iš Pajstrio M. Antanaitis pėsčias išėjo į Vilnių, o iš ten pasitraukė į Rusiją ir į Pajstrį nebegrįžo [1].

Mykolas Antanaitis. Apie 1940 m. Iš knygos „Mykolas Antanaitis“. Vilnius, 1966, prie 12 p.

Kas iki 1930 metų dar Pajstryje dirbo vargonininkais, kol kas žinių nerasta. 1918 m. paminėtas Baltrušaitis (P. Virbicko prisiminimai). Apie 1925–1930 m. minima Antano Matusevičiaus (ar Matuzevičiaus) pavardė, kad jis vargonininkavo, turėjo chorą, vadovavo pučiamųjų orkestrui [2].

Literatūra

1. Antanaitis, Bronius. Mokytojas Mykolas Antanaitis. Vilnius, 1966, p. 4, 6–7.
2. Pajstrio bažnyčios istorija, p. 19 (priedas). Rankraštis.